

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

У статті розглянуто методику аналізу доходів і видатків бюджетної установи на основі аналізу виконання кошторису. Виявлено невирішені питання в даній темі, представлено основні види та прийоми аналізу доходів і видатків, методи прогнозування доходів і видатків, як елементу аналітичних досліджень, встановлено значення аналітичних розрахунків у бюджетних установах.

Ключові слова: аналіз, доходи і видатки бюджетних установ, методика аналізу доходів і видатків, кошторис

Shynkarenko O., Mychak O.

PECULIARITIES OF THE METHODOLOGY FOR ANALYZING INCOME AND EXPENDITURE OF BUDGETARY INSTITUTIONS

The article deals with the methods of analysis of income and budgetary institutions expenditure, which is based on an analysis of the budget. New problems in this topic are identified; the main types and techniques of analysis of income and expenditure are presented; methods of forecasting revenues and expenditures as part of the analytical studies are analyzed, the importance of analytical calculations in budgetary institutions is defined.

Keywords: analysis, revenues and expenditures of budgetary institutions, methods of analysis of revenue and expenditure, budget

Вступ. Для з'ясування проблеми, поставленої у цій статті, насамперед маємо за необхідність в'ясувати значення терміну "бюджетна установа". Згідно зі ст. 2 Бюджетного кодексу України бюджетні установи – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного чи місцевого бюджету та є неприбутковими. Установи, які утримуються за рахунок коштів бюджетів, для забезпечення своєї діяльності, а також виконання покладених на них функцій, складають кошторис, який є важливим інструментом формування, управління й контролю фінансової політики бюджетної установи.

Одним зі способів вивчення діяльності підприємства є аналіз. Необхідність проведення аналізу у бюджетних установах насамперед зумовлена тим, що їх керівникам потрібна аналітична інформація про діяльність суб'єктів господарювання для прийняття відповідних управлінських рішень. Серед складових елементів цього аналізу важливу роль в управлінні діяльністю бюджетних установ відіграють раціональна організація та методика аналізу доходів і видатків. У цьому напрямі існує проблема пошуку нових підходів до аналізу доходів і видатків бюджетних установ, яка ще недостатньо досліджена. Все ще залишаються нерозв'язаними проблеми обліку та аналізу доходів і видатків сільських бюджетів, які здійснюють інтегрований облік, тобто облік доходів та видатків бюджетів і кошторисів установ, які отримують кошти

бюджетів цього рівня. Через кризовий стан сільських бюджетів переважна більшість населених пунктів не має можливості створення власної необхідної матеріальної та фінансової основи, яка б належним чином забезпечувала реалізацію повноважень у системі органів місцевого самоврядування, оскільки переважна частина бюджетів сіл і селищ є фінансово неспроможними без офіційних трансфертів, які надаються із державного бюджету.

Отже, проведення аналізу повинно стати частиною службових обов'язків кожного фахівця, керівника, обов'язком всіх службовців, що мають відношення до прийняття управлінських рішень. Звідси витікає важливий принцип організації аналізу – обґрунтований розподіл обов'язків по проведенню аналізу господарської діяльності між окремими виконавцями.

Аналіз основних публікацій та досліджень. Проблемам фінансового аналізу бюджетних установ з різних точок зору у своїх працях приділяли увагу такі фахівці, як Ю. Цал-Цалко, А. Поддєрьогін, М. Білик, К. Ізмайлова, О. Кононенко, Н. Верхоглядова, Н. Шморгун, Т. Боголіб, С. Салига, Н. Нестеренко, О. Яришко, С. Ткаченко, В. Бугаєнко, Ю. Горбатовська та ін. Питанням вивчення ефективного виконання доходної й видаткової частини місцевого бюджету в Україні присвячені праці багатьох учених і практиків, зокрема, І. Бланка, В. Федоренко, Б. Щукіна, В. Щелкова, Л. Белоусова, В. Блинкова, В. Савчука, С. Прилипка, Е. Велічко, Н. Сушко та ін. Проте поки що невирішеними залишається низка питань, таких як: відсут-

ність науково обґрунтованих підходів до процесу розподілу видатків на касові та фактичні, що обумовлює об'єктивну необхідність розроблення й впровадження теоретичних і методичних положень з формування та вдосконалення обліку касових і фактичних витрат.

Віддаючи належне науковим напрацюванням вчених у напрямі аналізу доходів і видатків бюджетних установ, слід відзначити, що проблема пошуку нових підходів до аналізу доходів та видатків бюджетних установ в умовах обмеженості фінансових ресурсів потребує подальшого науково-практичного дослідження. Тому нами поставлено за мету дослідити методику аналізу доходів і видатків бюджетної установи на основі з'ясування основних етапів та складових аналізу виконання кошторису.

Результати проведеного дослідження. В цілому аналіз діяльності бюджетних установ – це процес з'ясування причинно-наслідкових зв'язків розвитку та зміни діяльності бюджетних установ, який включає в себе аналіз виконання кошторису та аналіз фінансового стану. Для аналізу діяльності бюджетної установи необхідно використовувати спеціальну методику, засновану на класичному аналізі фінансово-господарської діяльності. Для оцінювання фінансового стану бюджетної установи проводиться структурно-динамічний, параметричний і факторний аналіз. Але ми розглянемо складову аналізу діяльності – аналіз доходів і видатків установи. Розробка стратегії аналізу доходів і видатків бюджетних установ передбачає дослідження динаміки й оцінку факторів, що обумовлюють їх величину (рис. 1).

ного та синтетичного обліку, фінансових звітів щодо обліку доходів і видатків бюджетних установ та нормативно-правових документів; методичні прийоми, які включають аналіз абсолютних показників та загальний аналіз. Щодо фінансової звітності, то вона має такі форми: форма № 1 “Баланс”, форма № 2м “Звіт про виконання загального фонду кошторису установи”, форма № 4-1м “Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги, що надаються бюджетними установами”, форма № 4-2м “Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень бюджетних установ”, форма № 4-3м “Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду”.

Основним плановим документом бюджетних установ, який підтверджує повноваження щодо отримання доходів та здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання нею своїх функцій та досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень, є кошторис, який складають перед початком нового бюджетного року усі установи на наступний бюджетний період, на який планують видатки. Розробка кошторису бюджетної установи спрямована на розв'язання двох основних завдань: по-перше, визначення обсягу доходів і видатків, пов'язаних із діяльністю установи чи її окремих структурних одиниць, підрозділів, а по-друге, забезпечення покриття видатків фінансовими ресурсами із різних джерел. Як правило, аналіз доходів і видатків здійснюється наприкінці бюджетного року для визначення залишку коштів або можливого недофінансування.

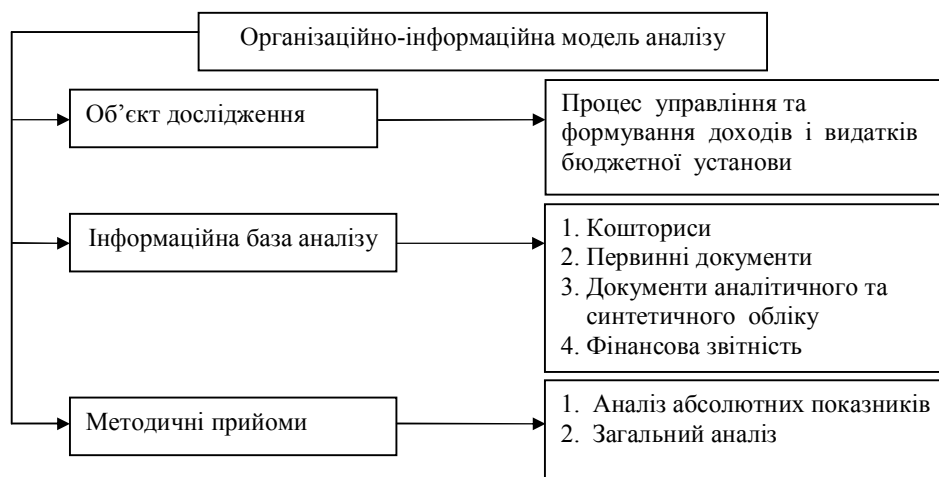


Рис. 1. Модель аналізу доходів і видатків у бюджетній установі (розробка автора)

Як видно зі схеми, основними компонентами моделі аналізу доходів і видатків бюджетних установ є визначення об'єкта дослідження, яким є процес управління та формування доходів і видатків бюджетної установи з приводу нарахування та використання коштів бюджетних асигнувань; інформаційна база аналізу, яка складається з кошторисів, первинних документів з обліку доходів і видатків бюджетних установ, документів аналітич-

Для аналізу використовують різноманітні джерела інформації. Склад, зміст та якість інформації, яка залучається до аналізу, мають визначальну роль у забезпеченні його дієвості. Аналіз не обмежується тільки економічними даними, а широко використовує технічну, технологічну та іншу інформацію. Та потреба в конкретних матеріалах залежить від періоду, що аналізується, цілей та завдань аналізу.

Перш ніж розглянути аналіз виконання кошторисних призначень, необхідно зазначити особливості їх фінансування, яке здійснюється за рахунок державного бюджету: загального та спеціального фондів, які суворо плануються і витрачаються згідно із затвердженим кошторисом. Розподіл бюджету на загальний та спеціальний фонди, їх складові частини визначаються виключно Бюджетним Кодексом України [1] та Законом “Про Державний бюджет України” [2]. На рівні бюджетних установ доходи загального фонду - це державні кошти, що надійшли на рахунок бюджетної установи із загального фонду державного або місцевого бюджету для її утримання. Спеціальний фонд кошторису включає надходження із спеціального фонду бюджету для утримання установи і розподілу витрат. Спеціальний фонд бюджетної установи – це кошти, які надходять із конкретною метою і використовуються на відповідні видатки за рахунок цих надходжень. Спеціальний і загальний фонди кошторису складаються з дохідної та витратної частин. Формування дохідної частини загального фонду здійснюється на підставі планових обсягів бюджетних асигнувань, що виділяються на утримання установи.

Доходи спеціального фонду бюджетної установи складаються з власних надходжень бюджетної установи і доходів за іншими надходженнями спецфонду.

Так, специфіка діяльності бюджетних установ (медицина, культура, освіта та ін.) та потреба населення в необхідності збільшення кількості та якості їхніх послуг зумовили таку діяльність цих установ як надання платних послуг, ведення господарської діяльності в межах визначених законодавством та при цьому вони отримують доходи (крім бюджетного фінансування). Такі надходження називають власними надходженнями. До них відносять кошти, одержані від надання платних послуг, реалізації продукції виготовленої в навчальних майстернях, надання в оренду приміщень та обладнання, виконання науково-дослідних робіт, а також кошти, отримані як гуманітарна допомога, суми, отримані від підприємств для виконання окремих доручень та ін.

Значення аналізу надходжень та використання коштів за загальним і спеціальним фондами визначається тим, що за його допомогою здійснюється контроль за правильністю їхнього утворення, а також визначаються резерви із зміцнення матеріально-технічної бази установи і додаткових фінансових ресурсів. Аналіз виконання кошторису за загальним фондом передбачає такі складові: аналіз касових і фактичних видатків загального фонду за функціональною та економічною класифікацією видатків, параметричний аналіз виконання кошторису бюджетної установи та прогнозний аналіз виконання кошторису.

В ході проведення аналізу виконання кошторису за загальним фондом використовується один з головних прийомів аналізу – порівняння. Порівняння як спосіб дослідження здійснюється через зіставлення одного показника з іншим для виз-

начення спільних рис або розбіжностей між ними, наприклад, порівняння фактичних показників із показниками попередніх періодів та з плановими показниками. Так от, важливим етапом аналізу виконання кошторису є вивчення співвідношення між касовими і фактичними показниками. Воно може характеризуватись рівністю між ними, перевищенням касових видатків над фактичними або ж навпаки – фактичних видатків над касовими. Вивчення існуючого між ними об’єктивного взаємозв’язку та залежності дозволяє з’ясувати певні господарські й фінансові обставини, що виникли у процесі виконання кошторису бюджетної установи. Під час проведення аналізу виконання кошторису установ за КФК і КЕКВ досліджується їх динаміка, склад та структура. Здійснюється порівняння видатків за наступними напрямками: фактичні видатки з видатками, які затверджені кошторисом; касові видатки з видатками, які затверджені кошторисом; касові видатки із фактичними видатками. Тому предметом такого аналізу є фінансові ресурси установ, їх формування та використання. Але щодо порівняння видатків, то необхідно зауважити, що касові видатки бюджетних установ, які фінансуються через органи управління Державної казначейської служби, обліковуються два рази: один раз в органах казначейської служби (при списанні коштів з реєстраційного рахунка установи) і другий раз — в самій установі (при отриманні виписки органу казначейства з реєстраційного рахунка). Тому можна сподіватись, що в майбутньому необхідність обліку касових видатків безпосередньо у бюджетних установах відійде на задній план, а відтак значно зменшиться обсяг звітних показників про виконання кошторису видатків. Порівняльний же аналіз касових видатків, які характеризують рух грошових засобів в установі, і фактичних видатків, які характеризують повноту їх використання, та фінансування можна буде здійснювати у відповідні строки шляхом порівняння даних органів казначейської служби про касові видатки та звітності установи про фактичні видатки між собою та із затвердженим кошторисом.

На підставі показників касових і фактичних видатків та показників доходів фондів також доцільно проводити параметричний аналіз виконання кошторису, який полягає у визначенні групи часткових та узагальнених показників, які характеризують всі важливі елементи кошторису. Конкретніше, він проводиться за такими коефіцієнтами:

- коефіцієнт співвідношення касових видатків до фактичних;
- відношення планових надходжень до фактичних надходжень коштів за звітний період;
- відношення видатків до доходів;
- відношення видатків спецфонду до суми власного капіталу.

Прогнозний аналіз виконання кошторису являє собою основу для фінансового планування в установі та для фінансового бюджетування. Фінансове планування (й особливо прогнозування) є важливим інструментом управління і надає такі переваги органам місцевого самоврядування і громадянам

як: поліпшення якості прийняття фінансових рішень; удосконалення процесу формування бюджету; дозволяє краще оцінити бюджетні пропозиції та приймати відповідні рішення; окреслює фінансове майбутнє і залишає час для запобігання несприятливим подіям. Основою прогнозного фінансового аналізу є узагальнення й аналіз існуючої інформації з подальшим моделюванням можливих варіантів розвитку ситуацій та фінансових показників. Прогнозний фінансовий аналіз являє собою дослідження довготермінових перспектив зміни фінансового стану бюджетної установи. Його основне призначення – це забезпечення збалансованості активів і пасивів балансу установи в майбутньому. Щоб спрогнозувати доходи, необхідно: визначити джерела доходів, з яких будуть складатися прогнози; зібрати фактичні дані по кожному джерелу доходів принаймні за три останні роки; спрогнозувати дані і характеристики кожного джерела доходів для визначення найбільш придатної методики прогнозування; обрати та застосувати необхідний метод прогнозування; визначити, чи прийнятний даний прогноз доходів та відрегулювати його відповідно до змін, що можуть вплинути на дохід. На практиці застосовуються наступні методи прогнозування доходів і видатків:

- експертна оцінка, яка полягає у тому, що експерт пропонує найкраще припущення про майбутні доходи і видатки, покладаючись на свої спеціалізовані знання. Перевагою методу є здатність скласти відносно точні прогнози, а відносні вони тому, що навіть найбільш точні прогнози можуть ставитися під сумнів;

- аналіз тенденцій, який полягає в тому, що час – це єдина визначальна змінна, минулі тенденції надають підставу для прогнозування майбутніх змін, але цей метод підходить лише для оцінки доходів, які є постійними та щороку змінюються на постійну величину або розвиваються в передбачуваному напрямі. Визначаючи зміни минулих років, деякі доходи і видатки можна спрогнозувати досить точно. Техніка тенденцій припускає, що рівень росту у майбутньому році буде таким же, як і в останні роки;

- детерміністичний підхід, який припускає постійність відношень між прогнозованою змінною та певним іншим фактором (наприклад, економічним чи демографічним);

- економетричне моделювання, що встановлює відношення між змінною доходу або видатку та рядом “причинних” чи пояснювальних факторів, і використовується щодо змінних, які перебувають під впливом циклічних змін, є математично складним методом та потребує великої кількості даних. Економетричні моделі дозволяють розглянути вплив декількох змінних на доходи чи видатки;

- аналіз фінансового впливу, який передбачає безпосередній зростаючий вплив на надходження та видатки, що має відношення до нового розвитку та може використовувати прості математичні розрахунки, такі як множення частки на приріст населення, або більш складні економетричні методики.

Щодо прогнозування видатків, то його можна здійснювати з використанням економетричних технологій чи технологій тенденцій, але найбільш прийнятний підхід – підхід бухгалтерської ідентичності, який можна розділити на дві категорії: видатки розподіляються організаційно за головними розпорядниками коштів і за економічною класифікацією; видатки розподіляються за програмами.

Прогнозування служить двом цілям, а саме:

- 1) розраховує майбутній вплив поточних рішень, програм і політики (аналіз впливу);

- 2) визначає і аналізує можливості збалансування доходів та видатків (аналіз дефіциту).

Проте варто зазначити, що існує безліч можливих підходів до прогнозування, але не існує єдино вірних рішень.

Основними етапами аналізу виконання кошторису за спеціальним фондом можна визначити такі:

- оцінка складу, структури та динаміки спеціального фонду за показниками залишків, надходжень і видатків здійснюється за методиками горизонтального й вертикального аналізу:

- горизонтальний аналіз (порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом), який дає можливість визначити роль бюджетного фінансування за загальним і спеціальним фондом;

- вертикальний аналіз (визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат), який дає можливість визначити найвагоміші складові у балансі бюджетних установ, але найбільш вагоме його використання в аналізі складових доходів та витрат кошторису;

- аналіз виконання плану надходжень спеціального фонду передбачає співставлення планових (кошторисних) показників з реальним надходженням коштів до бюджетної установи;

- аналіз виконання плану видатків спеціального фонду, який спрямований на дослідження виконання кошторису за спеціальним фондом;

- аналіз руху коштів спеціального фонду – здійснюється балансовим методом на основі наступної моделі:

$$Зп + Н = В + Зк, \quad (1)$$

де $Зп$ – залишок коштів спеціального фонду на початок року;

$Н$ – надходження коштів за рік;

$В$ – використання коштів спеціального фонду за рік;

$Зк$ – залишок коштів спеціального фонду на кінець року;

- факторний аналіз доходів спеціального фонду здійснюється окремо за кожним видом надходжень на основі мультиплікативної моделі:

$$Д_{сф} = Опп * Воп, \quad (2)$$

де $Д_{сф}$ – доходи спеціального фонду;

$О_{пп}$ – обсяг платних послуг (у натуральних показниках, одиницях);

$В_{оп}$ – вартість одиниці послуг;

- факторний аналіз видатків спеціального фонду здійснюється окремо за кожним видом видатків і дозволяє з'ясувати вплив окремих факторів на розмір видатків;

- узагальнення результатів аналізу – заключна стадія економічного аналізу, яка дозволяє зробити висновки про виконання кошторису установи за спеціальним фондом, визначити причини відхилень та розробити заходи щодо збільшення надходжень і прискорення руху коштів спеціального фонду.

Методика аналізу спеціального фонду бюджетної установи значною мірою відповідає методиці аналізу виконання загального фонду. Також до списку основних прийомів аналізу, які можуть бути використані у бюджетній установі, належать:

- трендовий аналіз (порівняння кожної позиції звітності з попередніми періодами та визначення тренду). На основі екстраполяції можливо не тільки визначити перспективне значення основних показників, а й також спрогнозувати перспективний аналіз фінансового стану бюджетних установ;

- маржинальний аналіз – метод оцінювання і обґрунтування управлінських рішень на основі причинно-наслідкового зв'язку обсягу продажу, собівартості наданих бюджетними установами послуг;

- аналіз відносних показників (коефіцієнтів) полягає в розрахунку відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників.

При здійсненні аналізу діяльності бюджетної установи застосовуються економіко-математичні методи, спрямовані на визначення тенденцій розвитку бюджетної установи, прогнозування основних показників її діяльності та економіко-логічні методи, які використовуються у загальному і факторному аналізі діяльності бюджетної установи. З кількісних засобів аналітичного дослідження значного поширення набуло також використання середніх та відносних величин. Середні величини використовуються в аналізі для узагальнюючої характеристики показників. Загалом при аналізі вони характеризують загальний рівень ознаки, що аналізується, коли вона схильна до значних коливань. Відносними величинами називають величини, що виражають кількісні відношення між показниками, здебільшого між двома абсолютними величинами. Їх отримують діленням однієї величини на іншу. Величина з якою порівнюють називається базисною, а та, що порівнюється – звітною. Відносна величина показує, у скільки разів порівнювана величина більша за базисну або яку частку другої становить перша. За формою відносні величини поділяються на коефіцієнти, відсотки, індекси. Коефіцієнти використовуються для зіставлення двох взаємозв'язаних показників, один з яких беруть за одиницю. Відсотки є необхідним для характеристики співвідношення величин, одну з яких беруть за 100. За економічною сутністю відносні показники поділяються на такі види: виконання плану, динаміки, структури, ефективності.

Також одним із прийомів аналізу використовується прийом групування, тобто об'єднання інформаційних матеріалів в аналітичній таблиці, що дозволяє виявити взаємозв'язок різних показників,

виділити певні закономірності та тенденції, визначити вплив найбільш суттєвих факторів.

В економічному аналізі велику роль відіграють так звані графічні способи, відмітною рисою яких є їхня наочність, що значно спрощує процес доведення результатів економічного аналізу до широкого кола працівників. Для правильного відображення досліджуваних процесів і явищ необхідно дотримуватись техніки та методики побудови графіків. Велике значення має правильний вибір типу графіка, його масштабів і виконання.

Висновки. Підвищення ефективної діяльності бюджетних установ у більшості залежить від обґрунтованості, своєчасності і доцільності прийнятих рішень. Все це може бути досягнутим в процесі аналізу. Однак тільки правильно організована робота з аналітичного дослідження результатів діяльності установи може забезпечити її дієвість і ефективність, обґрунтовано вплинути на загальний хід процесу діяльності бюджетної установи.

Завдяки аналізу бюджетних показників можна дізнатись, яким чином розподілилися кошти кошторису, відхилення показників за останні роки, динаміку фінансування за загальним фондом і динаміку отриманих доходів по спеціальному фонду та їх використання. Аналітичні розрахунки дозволяють раціонально підійти до планування кошторису на наступний звітний період. Затверджений кошторис є безпосереднім засобом контролю. При формуванні системи показників необхідно враховувати особливості звітності бюджетних установ. Особливу увагу необхідно звернути на формування доходів установ за двома фондами – загальним і спеціальним.

На жаль, на сьогоднішній час чітка методика проведення аналізу в бюджетній установі, узгоджена з органами управління Державної казначейської служби, відсутня, а також обмежена кількість штатних економічних працівників-аналітиків для переважної більшості бюджетних установ, чим і зумовлена складність проведення аналізу.

Прогнозування доходів є дуже важливим для розробки вірогідного бюджету. З прийняттям Бюджетного кодексу постає необхідність складання прогнозу доходів на три наступні бюджетні періоди, хоча до цього часу всі складали прогноз на один наступний рік. І хоч потенційна користь від довгострокового прогнозування не підлягає сумніву, проте з ним пов'язується одна така проблема: чим довший період, на який складається прогноз, тим нижча його точність, а чим довший період, тим більше несподіваних подій неодмінно відбудеться: інфляція, регулювання чи дерегулювання, зміни тарифної політики, природні умови тощо. Тому правильний підхід до прогнозування залежить від періоду часу, який розглядається.

Отже, аналіз виконання кошторису, як основне джерело аналізу доходів і видатків, дає нам можливість з'ясувати причини нестачі бюджетного фінансування або ж, навпаки, вчасно виявити перевитрати коштів чи завищення асигнувань, відтак здійснюється кількісна та якісна характеристика тих змін і відхилень від планових показників, які

відбуваються в установах, виявляються резерви та розробляються превентивні заходи з метою усунення виявлених негативних тенденцій на майбутнє, дає можливість здійснювати ефективний контроль за розподілом і використанням наявних бюджетних ресурсів установи на основі залучення й використання аналітичних методів дослідження та спрогнозувати тенденції розвитку діяльності бюджетної установи на майбутні періоди, адже прогноз – це основа чітко спланованої діяльності будь-якої установи, організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України : від 08.07.2010 р. № 2456-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Про Державний бюджет України на 2013 рік : Закон України від 06.12.2012 р. № 5515-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
3. Болюх М. А. Аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетних установ [Текст] : навч. посіб. / М. А. Болюх, А. П. Заросило – К : КНЕУ, 2008. – 344 с.
4. Горбатовська Ю. Г. Регламентація обліку і аналізу доходів і видатків загального фонду бюджетних установ / Ю. Г. Горбатовська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 7-8. – С. 59-61.
5. Денисюк О. М. Фінансовий аналіз діяльності бюджетної установи / О. М. Денисюк, І. А. Татунь // Матеріали 7-ї міжнар. наук.-практ. конф. - Том 3. Економіка. – ООД, 2011. – С. 32-34.
6. Лобачева І. Ф. Економічний аналіз як передумова формування, управління й контролю фінансової політики бюджетних установ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rusnauka.com/>.
7. Лобачева І. Ф. Параметричний аналіз кошторису фінансової установи // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rusnauka.com/>.
8. Назарова К. О. Аналіз діяльності бюджетних установ [Текст] : навч. посіб. / К. О. Назарова, Т. А. Кумченко. — К. : КНТЕУ, 2006. – 208 с.
9. Яришко О. В. Фінансовий аналіз діяльності бюджетної установи / О. В. Яришко, С. Ю. Ткаченко // Вісник Запорізького національного університету. – 2008. - № 1. - С. 174-180.